

mek triója fölött a zenekar logója is látható, így tulajdonképpen még egy rémfarkas is megjelenik az ellenség soraiban.

*

Fenti áttekintésünk csak ízelítőül szolgál a viking metal szövegi és képi esztétikáját illetően. Ami a felvillantott szövegekből és albumborítók-ból világosan kiderül, az a skandináv mitológia legalapvetőbb vonalainak tiszteltben tartása: a mondakör mozgatórugója a harc, a háború. A heavy és extreme metal maszkulin harciasságához illeszkedő feldolgozások a már korábban is említett lázadási eszményt testesítik meg. A harc nemcsak a dalszövegek belső világában valóság, hanem a zenészek és a rajongók számára is. Az alternatívaként szolgáló világban való elmerülés az elfogadott normák és a nyugati világ értékrendje elleni lázadást jelenti számukra. Az újpogány mozgalmakéhoz hasonló romantikus nosztalgián túl a hasonló szövegek (nem korlátozva a viking mitológiára, hanem bármilyen antik mondakört felelevenítő textusra is kiterjesztve) és a zene együttes ereje hozza létre a „heavy metal karneválját”, amely a társadalmi feszültségeket és a mindennapok frusztrációit segíti egy agresszív, de kontrollált környezetben kiengedni.⁴⁷

Kiemelendő továbbá, hogy lehetőség szerint igyekeztünk az idézett szövegeket nem megfosztani populáris dalszöveg mivoltuktól. Világos, hogy nem szépirodalmi szövegekről beszélünk, amelyek így elsősorban nem a poézis belső mechanizmusait alkalmazzák. Ettől függetlenül megmutatják számunkra azt, hogy az egyes szövegírók és albumborító-tervezők miként olvassák – és esetenként írják újra – a skandináv mitológia kelléktárát. A mítoszok által hátrahagyott textuális lyukak, amelyek az olvasóra róják a hézagkitöltés feladatát,⁴⁸ a művészeket különféle megoldásokra sarkallják. Így jöhetett létre az ellenség idealizálása, a túlvilág vágya, a harc dicsőítése, illetve a némileg filozofikusabb megközelítés lehetősége ugyanazon kérdések kapcsán. S bár az itt csak röviden megfogalmazott tételek a jelen terjedelmi kereteket jóval meghaladó elemzéseket érdemelnének, talán ennyiből is kiviláglik, hogy a viking és a mitologikus metal a kortárs popkultúra olyan terméke, amely jóval túlmutat önmagán és a társadalmi konvenciók által meghatározott előítéleteken.

47 Karen Bettez HALNON, *Heavy Metal Carnival and Dis-Alienation. The Politics of Grotesque Realism*, *Symbolic Interaction* 29. (2006/1.), 33–48.

48 Vö. ISER, *I. m.*, 281–287.

Demus Zsófia

VALHALLA KONTRA MENNYORSZÁG

*Szerepek a vallás tükrében a Vikingek című sorozatban**

Fosztogatnak, hidegvérrel ölnek, nőket erőszakolnak: röviden így lehetne összefoglalni a köztudatban élő képet a vikingekről, melyet a kortárs populáris média csak tovább erősít. Ezekben a médiumokban a vikingek ábrázolásánál fontos szerepet játszik a konvenciók szerint férfiasnak tartott tulajdonságok kiemelése, és a cselekményben ezeknek, valamint az erőszaknak a hangsúlyozása. Ugyanakkor nem feledkezhetünk meg arról sem, hogy a történelem rendkívül sok olyan történetet tartogat számunkra a vikingekről, amelyek az előbb említett tulajdonságok mellett másféle szempontokat is kiemelnek. Éppen ezek lesznek azok a kapcsolódási pontok, amelyek a populáris média területén összekötnek egy régvolt kultúrát a jelenkorral. A kérdés csupán az, hogy miért éppen a vikingek történetében kellene keresnünk ezeket a kapcsolatokat, mit tartogathatnak számunkra ezek a történetek?

A történelmi sorozatokat¹ sokáig a televíziós sorozatok mostoha-gyerekének tekintették, ezeknek az esetében ugyanis többféle megközelítésből merülhetnek fel problémák. A gyártók felől túlságosan sok mindenre (látvány, jelmez, díszletek, történelmileg igazolt adatok) kellett odafigyelni, hogy egyrészt hiteles, másrészt érdekesítő legyen az adott sorozat. Ezenkívül a befogadói oldalnak is kiemelten kellett érdeklődnie a bemutatott korszak iránt.² A kétezres években azonban drasztikusan megváltozott a televíziós sorozatok felépítése, mind a karakterek kidolgozottságát és a cselekmény struktúráját, mind a technikai fejlődésnek köszönhető filmszerűséget tekintve. Ennek következtében az epizódok időtartama és a rendelkezésre álló költségvetési keret is megváltozott, ami kedvezően hatott a történelmi sorozatok

* A tanulmányban fény derül a tárgyalt sorozat cselekményének kulcsfontosságú mozzanataira (a szerk.).

1 A történelmi sorozatok döntően *serial* jellegűek, s mint ilyenek „egy fiktív elbeszélés »széthúzásából«, kiterjesztéséből építkeznek”. A sorozatok kategorizálásához lásd KE-SZEG Anna, *A sorozatszerűség a kortárs televíziós sorozatok perspektívájából*, *Szépirodalmi Figyelő* 2015/5., 33–43.

2 Gayer Zoltán foglalkozik részletesebben azzal, mekkora szerepe van a befogadói élvezetben a nézői tudásnak, amely egyfajta előzetes ismeretként van jelen. Vö. GAYER Zoltán, *A befogadás útjain*, Médiakutató 2015. tél, www.mediakutato.hu/cikk/2005_04_tel/05_a_befogadas.

elterjedésére és népszerűségére. Az olyan „kosztümös” sorozatok után, mint a *Herkules* vagy a *Xena*, az igazi áttörést talán a 2005-ben műsorra tűzött *Róma* jelentette, amely a római köztársaság bukását, a császárság felemelkedését mutatta be eredeti helyszíneken.³ A kétezres évektől többféle történelmi korszakot, eseményt dolgoztak fel olyan műsorok, mint *A palota ékköve*, *Az elit alakulat* vagy a *Tudorok* és a *Borgiák*, de említhetném a szintén nagyon népszerű *Spartacus – Vér és homok*, *A katedrális*, vagy az itthon is főműsoridőben közvetített *Szulejmán* című sorozatokat is.

A történelmi sorozatok esetében a legtöbb kritika a hitelességet éri, ugyanis az írók a történelmi tényeket rendszerint szabadon használják fel, újraalkotva a történelmet a kor benyomásszerű ábrázolásával, egy-egy esemény vagy karakter kiemelésével. Némely történész hálás ezért a kezdeményezésért, ugyanis a sorozatoknak köszönhetően nagyobb az érdeklődés az adott korszak iránt, mások viszont éppen a pontos adatokat hiányolják, holott a sorozatok terén is népszerű középkorról vannak ugyan források, de nagy részükről nem állapítható meg hitelességük. A vikingekről a keresztény szerzetesek ellenpropagandáján és a tárgyi leleteken kívül néhány térképről, illetve kalmárok által írt feljegyzésekből nyerhetünk információkat. Európa több országában rendeznek kiállításokat a korról, azonban a róluk kialakult képet pontos adatok híján a képzelet egészíti ki, továbbá egyfajta misztikum, amely rendkívül gazdag terepet kínál a populáris médiának.

Ezt használja ki a *Vikingek (Vikings)*, a History Channel első saját gyártású drámai sorozata is, amely a populáris médiában rekonstruált vikingképet kívánja árnyalni azáltal, hogy történelmileg hiteles, mégis magával ragadó, eseményekben gazdag műsort nyújt a nézők számára. Sikerét igazolja az eddig megjelent négy, illetve a készülő ötödik évad, valamint a nyolcmillió nézettség. A sorozat ötletgazdája és vezető producere Michael Hirst Emmy-díjas forgatókönyvíró, akinek nevéhez olyan alkotások fűződnek, mint a *Tudorok* és a *Camelot* sorozatok vagy az *Elizabeth* és az *Elizabeth: Az aranykor* című filmek. A *Vikingek* készítését hosszas kutatómunka előzte meg; célja a vikingek fénykorának, tehát annak a négyszáz évnek a bemutatása, amíg Skandinávia fel nem vette a kereszténységet. Az író Ragnar Lothbrok (Travis Fim-

3 A sorozat első évadának költségvetése százmillió dollár volt, csak reklámra és marketingre tízmillió dollárt költöttek. A pozitív kritikai fogadtatás ellenére sem tudták elkészíteni a tervezett későbbi évadokat, így a második évad után véget ért az egyik legdrágább sorozat. A szériáról bővebben lásd MÁRTON Imola, *Soha nem látott Róma*, Filmtett 2017. április 15., www.filmtett.ro/cikk/2710/kosztumos-tortenelmi-sorozat-az-hbo-n.

mel) személyét és a róla szóló legendákat állította középpontba, egy család történetét, amelyből a vikingek történelmének bizonyos szakaszai és kultúrája, istenei és hitvilága bontakozik ki.

Michael Hirst sorozata a véres csaták, erőszakos cselekmények, fosztogatások és portyák sokaságán túl, melyre más vikingekről szóló alkotások is kellő hangsúlyt fektetnek, inkább a család történetére, a szereplőkre és szerepeik fontosságára fókuszál – mindezt a vallás és a mitológia ábrázolásának tükrében. Mindenkinek megvan a maga helye (sorsa) ebben az elbeszél világban, és ezáltal jóval teljesebb képet kaphatunk a vikingekről, erről a legendás népről, amit a látvány és az autentikus korábrázolás, az öltözetek kidolgozottsága tesz még teljesebbé.⁴ Rengeteg filmfeldolgozás mutatja be ezt a korszakot, de a *Vikingek* nagyon érdekes kísérletet tesz arra, hogy a pogány hitrendszert és mitológiát összekapcsolja a kereszténységgel, méghozzá a társadalmi szerepeken keresztül. A sorozat központi kérdése: hogyan formálódik a hit a keresztény, illetve a pogány vallás felől, melyek azok a mozzanatok, amelyek képesek elbizonytalanítani egy szerzetest vagy akár egy viking királyt is a hitében?

„More, give me more. / Give me more. / If I had a heart I could love you. / If I had a voice I would sing. / After the night when I wake up / I'll see what tomorrow brings”.⁵ Fever Ray *If I had a heart* című számával veszi kezdetét a *Vikingek*, mely a sorozat főcímdala is: idézett soraival és dallamával remek atmoszférát teremt. A sorozat cselekménye 793-ban, a kelet-balti partvidéken, Skandináviában veszi kezdetét. Ragnar Lothbrok feleségével, Lagerthával és két gyermekével földet művelnek, azonban hamar nyilvánvalóvá válik, hogy Ragnarnak nagyra törő tervei vannak: szeretné meghódítani a nyugati területeket. Az eddig megjelent évadok közül az elsőben Ragnar nyugati portyáit követhetjük soron: hogyan válik egyszerű földművesből *jarllá*.⁶ A későbbi évadokban még magasabbra, királyi rangra emelkedik, igaz, számtalan konfliktus, veszteség és bonyodalom árán, melyeknek ugyan néhány esetben a szerelem a kiváltója, de sok esetben a transzcendens vagy a vallási szál erőteljesebben befolyásolja az események alakulását. Ragnar személyéről gazdag mitológiai anyag tanúskodik, ugyanakkor ezektől

4 A készítők annyira figyeltek a kulturális különbségek érzékeltetésére, hogy néhány jelenetet óészaki és óangol nyelven elbeszélve hallhatunk. Ilyen például, amikor Ragnar az angol tengerpartra történő megérkezésekor a katonákkal tárgyal (1. évad 3. rész).

5 „Még, adj nekem még. / Adj nekem még. / Ha lenne szívem, szeretnék. / Ha lenne hangom, énekelnék. / Az éjszaka után, amikor felkelek / Látni fogom, mit hoz a holnap.”

6 Skandináv nemesi cím, később így nevezték a királyi helytartókat.

nehéz elválasztani a történelmi tényeket. Jóllehet, létezését nem kérdőjelezzük meg, de a sagákban leírtak valószínűleg több történelmi karaktert montírozhattak össze. Ezek aztán mitikus, mesés történetekkel bővültek, így talán még az sem elképzelhetetlen, hogy Ragnar szoros barátságot kötött egy keresztény szerzetessel (ahogy az a sorozatban is megjelenik).

A kereszténység és a pogány vallás ütköztetése, összehasonlítása a sorozat egyik fő mozgatóeleme, amely át- meg átszővi a narrációt és a cselekményt, formálja a karakterek jellemét. Ragnar karakterfejlődése a negyedik évadra beteljesedik: halála és fiai bosszúja, akiket a negyedik évadban fokozatosan megismerhettünk, remek átvezetésként szolgál a következő évadra, amelyben minden bizonnyal Björn Földközi-tengeri felfedezéseit, valamint Ubbe, Hvitserk és Csonttalan Ivar⁷ további kalandjait ismerhetjük meg.

A vallás reprezentációi: szertartás és rítus

A rítusok és szertartások vizsgálatát több etnográfiai, szociológiai tanulmány a szerep fogalma felől közelíti meg, amely Durkheimnél „a közösségben betöltött funkciót jelöli: a közösségben elfoglalt s a közösség által kijelölt helyet és az ezzel összefüggő feladatkört”,⁸ mely a társadalmi együttélés elengedhetetlen feltétele. Az Arnold Van Gennep által leírt átmeneti rítusok⁹ legfőbb feladata, hogy könnyebbé tegyék a szerepváltást az ember számára. Ezek a rítusok fontos szerepet játszanak az élet minden szakaszában, s a közösségi élet feltételrendszerének alapját képezik. A *Vikingek* című sorozatban is jelentős hangsúlyt kapnak a rítusok, a különféle szertartások, és a szerepek rendszerén keresztül a vallás is különbözőképpen reprezentálódik.

A sorozat ezt technikailag úgy mutatja be, hogy a keresztény és a pogány vallás értékeit látszólagosan egymással ütközteti, ugyanakkor ennek nem titkolt célja, hogy végül univerzális hasonlóságukat domborítsa ki. A keresztény és pogány szertartások párhuzamos bemuta-

7 Csonttalan Ivart illetően a sagákban többféle változat létezik, miért is lett csonttalan. Ez azonban nem befolyásolta a harcokban; a sorozatban is kiveszi részét az ütközetekből, ravaszsága és leleménye kárpótolja testi gyengeségéért. Kegyetlensége azonban nem ismer határt, amit az is bizonyít, hogy miként végzett testvérével, Sigurddal.

8 Durkheim szerepfogalmának ismertetéséhez lásd MÉREI Ferenc, *Közösségek rejtett hálózata*, Osiris, Budapest, 1996, 218.

9 Vö. Arnold van GENNEP, *Átmeneti rítusok*, ford. VARGYAS Zoltán, L'Harmattan, Budapest, 2007.

tásával olyan értékekre és elvekre világít rá, amelyek az egyik oldalról elfogadottak, míg a másikról teljesen kizártak. Azonban nem áll meg ezen a ponton, hanem megpróbálja a két vallás „kinevezett” képviselőivel, Ragnarral és Athelstannal pogány, illetve keresztény oldalról magyarázni az okokat. Az elfogadás és a megértésre való hajlam a vallás és a szertartások iránt csupán kettejük kapcsolatában figyelhető meg, a közösség többi tagjánál egyáltalán nem, vagy legfeljebb átmenetileg. Viszonyuk a vallás szempontjából az univerzális közös nevezőt keresi és állítja középpontba, melyet – mint kiderül – nem a vallásos meggyőződés, hanem sokkal inkább a szerepek és azok folyamatos átalakulása, de főleg az ember határoz meg.

A sorozat alkotói rendkívül nagy hangsúlyt fektettek a közösség és annak legfőbb eseményei (születés, felnőtté válás, házasság és halál) köré szerveződő szertartások, rítusok bemutatására. A *Vikingek* első három évada – de részben a negyedik is¹⁰ – a kereszténység és a pogány vallás hasonlóságait és különbségeit vonultatja fel a közösségi események kapcsán. Legtöbb esetben az összehasonlítások közvetítője maga Athelstan, amire technikailag is jó példa, amikor a montázs eszközével a szentmisén lévő áldozást hasonlítja össze a viking emberáldozattal (2. évad 5. rész). A vikingek minden kilencedik évben elzarándokolnak Upsalába, hogy áldozatot mutassanak be az isteneknek, kéréseiket közvetítsék feléjük és imádkozzanak. A szertartás kulcsfontosságú jelenete a többféle állatáldozat (mindegyikből kilenc) után a kilenc ember feláldozása. Ragnar azt szerette volna, ha Athelstan lesz az egyik áldozat, ezzel bizonyítva, hogy mennyire elkötelezett híve a vikingeknek, és hogy hisz az isteneikben. Ő azonban nem vállalta ezt a feladatot, később viszont ez az emlék lesz az, amely látomászerűen előtör belőle a misén. Krisztus keresztre feszített testét, ahogy a töviskorona helye vérezni kezd az oltári szentségen, párhuzamosan ábrázolja a fáról lelógó emberáldozatokkal, akiket szintén kivégeztetnek. Véréket felhasználják, ahogy a keresztények Jézus testét és véréit az ostyával magukhoz veszik. Mindeközben egyszerre hallhatjuk a vikingek szertartásos kántálását és a prédikáció latin szövegét.

Hasonló párhuzamokat láthatunk, még ha nem is ennyire direkt módon imádságoknál, áldozathozatalnál vagy akár egy esküvő, egy temetés esetében is. Mind másféleképpen mennek végbe, más-más érdekhez kötődnek, abban azonban hasonlítanak, hogy közösséget te-

10 Jelen tanulmány többnyire az első három évad eseményeit dolgozza fel, a negyedik évaddal csak érintőlegesen, néhány részletet kiemelve foglalkozik.

remtenek. Azon túl, hogy egy-egy ilyen esemény összeköti az embereket, átjárót nyit a transzcendens és a reális világ között. A vikingek esetében a vallás, a hit gyakorlása sokkal ösztönösebb, természetesebb folyamat, amelyben kiemelt szerepet játszik a szabad akarat, ahogy az a házasság esetében is látható. A sorozat szintén párhuzamosan ábrázolja Floki és Helga, valamint Aethelwulf és Judith¹¹ esküvőjét (2. évad 7. rész). Fontos különbség, hogy míg az előbbi szerelemből, addig az utóbbi érdekekből történik, és a felek más módon pozícióban érvényesülnek. A két vallás közti különbség persze más téren is nyilvánvaló: a vikingeknél a harcok előtt vagy után, a győzelem reményében vagy az isteneknek hálát adva állati (sőt olykor emberi) áldozatra kerül sor. Ezek az áldozatok istenikhez, Odin kultuszához kapcsolódnak, és keresztény perspektívából tekintve rendkívül erőszakosak. Ezt leginkább a vérsas rítusánál (2. évad 7. rész) láthatjuk, amely egy rendkívül kegyetlen kivégzési módszer, ugyanakkor a vikingek esetében erre a rítusra is érvényes, hogy aki félelemmel indul a halálba, az nem kerülhet a Valhallába, nem ihat együtt az istenekkel.

A pogány szertartások és rítusok a közösséget egyfajta révületbe helyezik, amely által a transzcendens tér még inkább hangsúlyosabbá válik. Ennek egyik szimbolikus, metaforikus képe a holló. Általa átjárhatóvá válik a két világ, ugyanakkor sok esetben baljós előjelű. A holló a viking mitológia szerint lélekvivő madár, amely képes áthaladni az élő és a holt világ között, érintve azok határait. A holló szerepe a sorozatban rendkívül sokat sejtető: általában veszteség vagy konfliktus előjele, amelynek a vikingek rendkívül nagy jelentőséget tulajdonítanak. Erre sok esetben épít a sorozat is, például Ragnar már az első epizódban hollók jelenlétében látható a véres csatamezőn, s később halálának hírét is a hollók közvetítik fiainak.

A transzcendens és a reális világot összekötő karakter azonban kétségkívül a látó, akinek szerepe meghatározott időhöz van kötve: csak valamilyen kérdés megválaszolása vagy egy álom megértése érdekében keresik fel. A vikingek számára fontos ismerni a sorsukat, hogy mit tartogatnak számukra az istenek. Hisznek a jelekben és a látomásokban, az álmokban, de sokszor nem értik vagy félreértik azokat. A látó pedig a jóslat természetéhez igazodva soha nem ad egyértelmű válaszokat: a jövődőlés csak akkor válik érthetővé, mikor már bekövetkezett, és túl késő változtatni rajta. A cselekmény előrehaladtával világossá

11 Aethelwulf Egbert király fia, a következő trónörökös, aki feleségül veszi Judithot, Aella királynak, Northumbria uralkodójának a lányát a szövetség megerősítése miatt.

válik, mi az, ami eleve meg van írva, ahol nincs megadva a változtatás joga. Éppen ezért a vikingeket leginkább az foglalkoztatja, hogy mikor következik be a halál: mennyi idejük van hátra?

Vallás a szerepekben: Athelstan és Ragnar

A *Vikingek* című sorozat nem az európai humanizmus perspektívájából, hanem a pogány vallás és szokások rendszerén keresztül mutatja be a skandináv nép életét, amelyben a szerepek rendkívül nagy hangsúlyt kapnak. Ugyanakkor a közösségben betöltött szerepkörök mellett két karakter, Athelstan és Ragnar filozofikus kapcsolata emelkedik ki, amelyen keresztül a pogány és a keresztény értékek találkozása figyelhető meg. Hit és misztikum ellentétesnek tűnő hatásmechanizmusa kerül előtérbe, amelynek kapcsán a jelenetekben is megfigyelhető, hogy nem kioltják, hanem sokkal inkább felerősítik egymást.

A pogány hit szerint a halál jobb végzet az életnél, hiszen akik szeretik egymást, ott örökre egyesülhetnek; ebben bízik Ragnar is, miután elvesztette Athelstant. Kapcsolatuk ugyan a földi életre korlátozódik, de egymás hitének megértésén, elfogadásán alapul – egyfajta útkeresés önmaguk megtalálása felé. Ez biztosítja azt a többletet, amelynek köszönhetően nem egy szokványos viking történetet kapunk, hanem a populáris kultúra eszközeibe csomagolt filozofikus-vallási jellegű történelmi sorozatot.

Athelstant a kivülről szerepkörében ismerhetjük meg, amely egyúttal a belső narrátor funkcióját is betölti, hiszen az ő szűrőjén keresztül vezet be a sorozat a pogány vallási és társadalmi szokásokba, ugyanakkor a keresztényekbe is. Idegen kultúrában nevelkedett, Ragnar első nyugati portyája alkalmával hozta magával; megtapasztalta a kulturális sokk élményét, de később asszimilálódik, a család részévé válik. Az első évadban Ragnar a pogány vallás rítusait, szertartásait mutatja be neki, és többször meg is kísérti, hogy szegje meg szerzetesi fogadalmát, amelyhez a környezetváltás ellenére Athelstan sokáig ragaszkodik. Jellemfejlődése évről évre követhető: ahogy a külsején is változtat, úgy az elsőre még szokatlan, barbár szokásokat is látszólag elfogadja, s a viking közösség teljes jogú tagjává válik. Athelstan folyamatosan tágtítja határait, a szerzetesi elveket lecseréli, és a vikingek oldalán harcol. A hozzájuk való kötődés egyik legfőbb bizonyítékaként még egy szerzetest is megöl. Minden ilyenfajta tett ellenére vannak azonban

pillanatok, amelyekben mégis a keresztényi oldala domborodik ki: folyamatos vívódás, ambivalens érzések figyelhetők meg karakterében, s ezek a legtöbb esetben a vikingek barbár szokásainál (emberáldozat, kínzások) jelentkeznek, amelyeket képtelen elfogadni.

Nem Athelstan az egyetlen, aki folyamatos kételyekkel küzd: a cselekmény előrehaladtával egyre több szereplő bizonytalanodik el hitében. Ez a sorozat elbeszéléstechnikájának is része: a vallás mint eszköz, amely egy-egy csomópontot kialakítva, a konfrontáció forrásaként szolgálva továbbviszi a cselekményt. Mégis legtöbb esetben ezek a csomópontok Athelstan és Ragnar köré épülnek fel.

Athelstan kételyeit stigmatikus hallucinációk kísérik, megjelennek rajta a töviskorona nyomai, és a kezén (a szögek helyén) vérezni kezd. Egy másik alkalommal Máriát véli felfedezni egy bántalmazott nőben. A látomásszerű jelenések nagy szerepet játszanak mind Athelstan, mind Ragnar életében. Athelstant azonban csak addig kísérik, kísérik, míg a pogány vallást követi. Hosszú folyamat, ahogy a keresztény szerzetesből viking harcos, majd újra megtért keresztény ember lesz. Ezt a változást szimbolizálja a Ragnartól kapott karkötő, amely a férfivá válás beavatását, ugyanakkor a közösséghez és az istenekhez való kapcsolódást is kifejezi, ahogyan a keresztényeknél a kereszt, melyet Athelstan halála után Ragnar visel. Amikor egy látomásban megjelenik neki az Úr, Athelstan újra megtalálja hitét, így a karkötőre sincs már szüksége, megszakítva ezáltal a kapcsolatot a vikingekkel.

Ragnar és Athelstan kapcsolatának Floki, a vikingek hajóácsa vet véget, ugyanakkor személye végigkíséri barátságukat, megpecsételve a szerzetes – ahogy ő nevezi: a csuhás – sorsát. Sok esetben nem teljesen nyilvánvaló, mi vezérli a férfit, de Athelstan iránt érzett megvetése, féltékenysége már az első találkozás óta jelen van. Athelstan próbálja bizonyítani, hogy a viking elvek és hit szerint él, amit az akkor még meglévő karkötővel is igazol. Azonban, ahogy Floki fogalmaz, „nyakörvtől a nyakadban még nem leszel kutya”. Személye mindig éles bírálatként hat Athelstanra: nem akarja elfogadni, hogy a közösség tagja, hogy az istenekhez imádkozik, és legfőképpen hogy ekkora befolyással van Ragnarra. Athelstan halála után Ragnar egyre többet elmélkedik a túlvilágról; szerinte Athelstan a mennyországba került, viszont őt, a viking harcost Isten nem engedné a színe elé, ezért soha többé nem találkozhat barátjával. Ugyanakkor mindent megtesz azért, hogy ez mégse így legyen: Párizs bevételénél, amikor Ragnar halálos beteg lesz, meg is keresztelkedik, hogy találkozhasson Athelstannal a mennyor-

szágban. Számára a pokol kérdése fel sem merül, ebben Istenre bízta magát. Ragnar életében a túlvilág létezése folyamatosan megkérdőjeleződik, és halála éppen ezt a kételyt erősíti. A harcban hősként elesetteket, akik nem félnek a haláltól, a valkürök a Valhallába viszik, azonban Ragnart Aella király bosszúja miatt megfosztják ettől a jogtól: egy kígyókkal teli tömlőbe vetik, ahogy a róla szóló sagák is írják, így nem kerülhet a Valhallába.

Michael Hirst szerint a *Vikingek* nem kizárólagosan Ragnar Lothbrokról szól, hanem a vikingekről. Közülük Floki, Egbert király és Rollo karakterei meghatározóak, ugyanakkor a sorozatban rengeteg erős női szereplő is helyet kap. Ragnar felesége, Lagertha, a bátor amazon, aki hatalmas rangra tesz szert, de második felesége, Aslaug királynő a maga misztikus-boszorkányos képességeivel is meghatározó szereplője a sorozatnak, ahogy Floki felesége, Helga, de akár a legyőzött jarl felesége, Siggy is. Azonban hamar nyilvánvalóvá válik, hogy nőként csak nagyra törő, férfias célokkal lehetséges a túlélés – ez lehet az a többlet, amivel a női karakterek közül egyedül Lagertha volt képes az elvárt szerepeken túl más szerepeket is megvalósítani. A sorozat azonban nem kapcsolja szorosán össze a nőket a vallással, az talán egyedül Judith karakterénél játszik nagyobb szerepet.

Az első három évad a pogány és a keresztény vallás kettőségében mutatta be a vikingeket, amely eleve több szempontból is problematikus megközelítés. A „pogány” kifejezés egy, a keresztények által alkotott megnevezés mindazokra, akik nem keresztények. Ezen a szűrőn – amely voltaképpen maga Athelstan – keresztül mutatja be a vikingeket a sorozat, ezzel is reflektálva arra, hogy végül a kereszténység lesz az, ami véget vet majd a vikingek korának. De addig is a negyedik – és várhatóan a készülő ötödik – évadban egy család többféle útját ismerhetjük meg, azokon keresztül pedig a vikingek újabb történeteit.